

նալ ժողովել յառաջ քան զայլուն. քրտամբ աշխատիլ յառաջ քան զգտանել զսպարուտ. և տեսնելով այն բարձրութիւններն յորս այլք ելեր են մագլցի, կը մերժեն թէ ըլլայ այնքան դժուարին հասանել կամ ելանել յայն բարձրութիւնս: Այն յաջողութիւնքն զորս այլք մեծաւ աշխատութեամբ և հանձարով ձեռք բերեր են, անկողմ աչաց պարզ ու սովորական բաներ կ'երեւին:

Ինչպիսի գիւրութեամբ չեն սահիր շոգեմուզ կառքերն երկաթուղեաց վրայ, մի թէ անկէց աւելի պարզ, բնական ու դիւրին բան կրնայ ըլլալ: Եւ սակայն, ո՞րն թերցող, արդեօք գիտես թէ որչափ հանձար ու մտածութիւն կենդորոնացած է անդ. ինչպիսի և որչափ աշխատութիւն պէտք եղած է առ ՚ի ձեռս բերել զայն զոր կը տեսնաս:

Աշխարհիս մէջ ամենայն ինչ ասոր նման է. ո՞ր և է բան եթէ մեծ և եթէ փոքր աշխատութեամբ կ'ըլլայ. պէտք է նախ ՚ի գործ զնել ժամանակ, մտածութիւն, ճարտարութիւն, և ապա խոնջեալ ու վաստակեալ սպասել արդեանց: Պէտք չէ փախուտ տալ ո՞ր և է աշխատանքէ, և ոչ տըրտնոյնալ ընդգէ՛մ ո՞ր և է արգելից՝ արգելչաց ուղղոյն:

Եւ սակայն ինչ են հարստութիւնք և պատիւք, եթէ պակասեցէ մեզ երջանկութիւն: Այն անձն որ կ'աշխատի իրեն յարստութեամբ և ինձակ մը շինելու, միանգամայն պէտք է յիշէ որ աշխարհիս մէջ բաւական չէ հարստութիւն ու պատիւ միայն: Ինչ օգուտ ախորժակամ կերակուրններ և ընտիր ու ազնիւ գինիներէ, եթէ մէկն ախորժակ չունենայ: Ինչ են անգաստունքն ու պալատներն, դաշտերն ու ծառաստաններն, եթէ զանոնք գիտող սպքերն նսեմացեալ են յարստուաց և խոնջեալ ՚ի հոգոց:

Եթէ ոչ Տէր շինեցէ գտուն նոցա, չի նողք նորս ՚ի զուր վաստակեն. եթէ ոչ Տէր պահեցէ գթազարս նոցա, պահապանք նոցա ՚ի զուր ջանքս: Ընդունայն տեղ վաղայարոյց լինին, ընդունայն տեղ երկայնեն զգիշերս, ընդունայն տեղ ուտեն զհաց ցաւոց:

Ուրեմն աշխատութեամբ կ'ապահովենք մեր բախտը, ու սրտի անզորութեամբ մեր երջանկութիւնք:

Երկու Մկուճք. — Վարսավիրայի մը խանութին մէջ մուկ մը կար որ ամելոյն քարին վրայի աւելցած ձէթն լընլով կ'ապրէր և գոհ էր իր վիճակէն:

Նոյն տեղւոյն մօտ ուտելիաց ամբարանոց մ'ալ կար, ուր ուրիշ մուկ մ'ամեն տեսակ ուտելիաց առատութեան մէջ թաթխուած չալլութեամբ կ'անցունէր իր օրերն:

Ասիկա գնաց օր մը հրաւիրելու իր մերձաորը, որպէս զի մասնակից ըլլայ իր երջանիկ բախտին. բայց միւսն խոհեմութեամբ պատասխանեց.

« Երբոր ամբարանոցին տէրը տեսնելու ըլլայ մեր բրած մեծամեծ վնասները, որոգայթ մը կը լարէ մեզ և չարամակ կը կորուսանէ. իսկ վարսավիրայն ընդ հակառակն հանգիստ կը թողու զիս, վասն զի ըրած կորուստը ոչինչ է: Ուրեմն կ'ախորժիմ աւելի ամելոյ մը քարը լընլ և ննջել անխըռով սրտիւ, քան կեալ առատութեամբ միշտ յերկիւղի:

Չանա կատարելագործելու դճեզ՝ այլ զգուշացիր յանձնասիրութենէ: Ոչ երբեք մարդուս համար չափազանց կրնայ ըլլալ բարի համբուս սիրելի, բայց չափաւորութիւնն ալ պէտք է ընկերակցի այս բերման: Աղէկ խօսինք, աղէկ գրենք, միայն այլոց համոյ ըլլալու գիտմամբ և իրաւամբ գոհ ըլլալու համար մենք մեզմէ: Ինչպէս կրնայ աղէկ խօսողն ու գրողն հպարտանալ՝ երբ մտածէ թէ բիւր մարդիկ քաջագոյն են քան զինքը, և թէ իր արգիւնքն երկիւքէն է:

Եթէ ըլլա՞ր քաղոք մը, կ'ըսէ Պոսիւէ. յորում ամենայն մարդիկ բարի ըլլային, ամենքը պիտի գէժ կենային վարել չըլլա՞ւ նոյն ջանքով որով հիմա կը փափաքին ըլլալ: Վասն զի չկայ այնպէս անխելք մէկն որ աւելի չախորժի ճշգրտ իր ամեն պիտոյցն հոգացուիլը քան թէ իրեն գործ բանալ ու այլոց պիտոյքն հոգալը վրան առնուլ:

Մեծամեծ աշխատութեանք կը կատարուին ոչ ուժոյ զօրութեամբ՝ այլ յարատուութեամբ:

Շնորհքը՝ առանց ինչորեւելու ընելու է. ապա թէ ոչ՝ պարտականութիւն կը դառնայ:

Իմաստութեան մասն է նաև գոհ ըլլալը քանի մը բան չգիտնալու: